

Apie seriją „Lietuvos valsčiai“

„Versmės“ leidykla nuo veiklos pradžios 1994-aisiais rengia ir leidžia lokalinių monografijų seriją „Lietuvos valsčiai“, skiriamą Lietuvos tūkstantmečiui, minėtam 2009-aisiais, Lietuvos valstybės susikūrimo 750 metų jubiliejui (1253–2003) ir Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui (1918–2018). Kartu monografijos dedikuojamos kitoms reikšmingoms valstybės, jos miestų ir miestelių bei kitų svarbių šalies istorinių įvykių sukaktims.

Serijos pavadinimas pasirinktas neatsitiktinai – XIX a. viduryje susiformavę valsčiai iki jų panaikinimo 1950 m. buvo mažiausi ir palyginti stabilūs administraciniai-teritoriniai vienetai, jungę tapačios etninės kultūros žmones, valsčių ribos paprastai atitiko ir parapijų bendruomenių ar šnekų ribas.

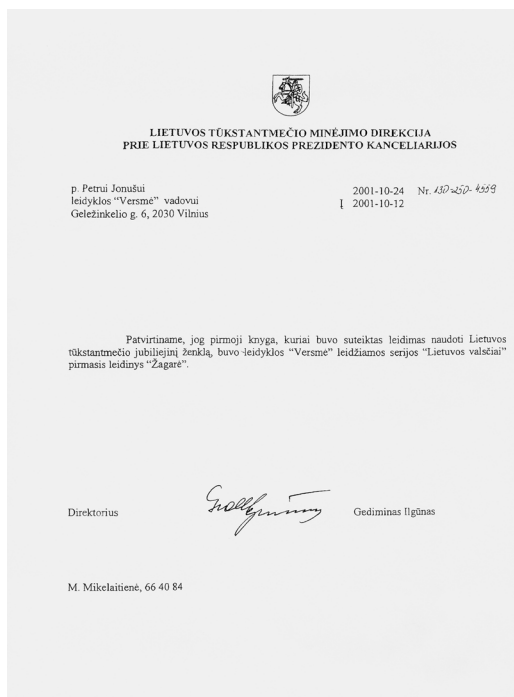
„Lietuvos valsčių“ serija – tai daugiatomis vienodos struktūros leidinys apie Lietuvos miestus ir miestelius, kaimus ir vienkiemius, apie jų ir jų apylinkių kraštovaizdžio raidą bei istoriją nuo seniausių priešistorinių laikų iki mūsų dienų, kovas už Nepriklausomybę, apie tradicinę kultūrą, verslus, kalendorinius ir šeimos papročius, papročių teisę, liaudies išmintį, bažnyčias, išžymius žmones, tarmių ir vietos šnekų ypatumus, tautosaką, tautines mažumas, jų papročius ir kt.

Remdamiesi žmonių atsiminimais, „Versmės“ leidyklos rengtų lokalinių tyrimų ekspedicijų bei archyvų duomenimis, mokslo studijomis, kitais rašytiniais šaltiniais bei medžiaga, kiekvieną serijos knygą rašo dideli – iki 120 autorių kolektyvai: žinomi Lietuvos istorikai, archeologai, etnologai, tautosakininkai, kalbininkai, sociologai, geologai, geografai, biologai, taip pat kraštotyrininkai, kraštiečiai, kiti autoriai. Iš viso serijai jau yra rašę apie 3 000 autorių, iš jų daugiau kaip 380 turi mokslo vardus (žr. www.versme.lt/autoriai.htm).

Išleisus „Skapiškio“ monografiją, skirtą Skapiškio 500 m. jubiliejui (1088 p., 2019), „Lietuvos valsčių“ seriją kartu su serijoje nenumeruotomis knygomis – dar plonais viršeliais išleista išangine serijos knyga „Sintautai. Žvirgždaičiai“ (430 p., 1996), „Salako kraštas“ (419 p., 2012) bei „Pabradės“ monografijos išangine knyga (480 p., 2017) – sudaro 37 monografijos, 50 tomų, 55 785 puslapiai, 4 326 straipsniai, kuriuos parašė 1 998 autoriai.

Anksčiau išleistos „Lietuvos valsčių“ serijos knygos: „Žagarė“ (1-oji serijos monografija; dedikuota Žagarės 800 m. jubiliejui, 912 p., 1998), „Obeliai. Kriaunos“ (2-oji; Obelių 480 m. sukakčiai, 864 p., 1998; 2-oji laida – Obelių ir Kriaunų 500 m. jubiliejui, 1 224 p., 2009), „Plateliai“ (3-ioji; Platelių 550 m. jubiliejui, 800 p., 1999), „Žiobiškis“ (4-oji; Žiobiškio parapijos 200 m. jubiliejui, 1 024 p., 2000), „Širvintos“ (5-oji; Širvintų 525 m. sukakčiai, 776 p., 2000), „Lygumai. Stačiūnai“ (6-oji; Stačiūnų parapijos 90-mečiui, 896 p., 2001), „Veliuona“ (7-oji; Magdeburgo teisių suteikimo Veliuonai 500 m. jubiliejui, 1 176 p., 2001), „Raguva“ (8-oji; Raguvos 500 m. jubiliejui, 1 128 p., 2001), „Seredžius“ (9-oji; Seredžiaus 710 m. sukakčiai, 1 238 p., 2003), „Kvėdarna“ (10-oji; Kvėdarnos 675 m. sukakčiai, 1 160 p., 2004), „Papilė“ (11-oji; Papilės 665 m. sukakčiai, I dalis – 1 082 p., 2004, II dalis – 752 p., 2006), „Tauragnai“ (12-oji; Tauragnų 750 m. jubiliejui, 1 364 p., 2005), „Musninkai. Kernavė. Čiobiškis“ (13-oji; Musninkų 445 m., Kernavės 725 m., Čiobiškio 475 m. sukaktims,

1 304 p., 2005), „Laukuva“ (14-oji; Laukuvos 750 m. jubiliejui, 1 874 p., I dalis – 924 p., 2005, II dalis – 950 p., 2008), „Gelvonai“ (15-oji; Gelvonų 625 m. sukakčiai, 1 384 p., 2009), „Baisogala“ (16-oji; Baisogalos 470 m. sukakčiai, 1 056 p., 2009), „Gruzdžiai“ (17-oji; Gruzdžių 375 m. sukakčiai, 2 304 p., I dalis – 1 000 p., 2009, II dalis – 1 304 p., 2010), „Endriejovas“ (18-oji; Endriejavo 230 m. sukakčiai, 1 412 p., 2010), „Vepriai“ (19-oji; Veprių 625 m. sukakčiai, 1 320 p., 2010), „Žeimelis“ (20-oji; Žeimelio 510 m. sukakčiai, 1 796 p., I dalis – 888 p., II dalis – 908 p., 2010), „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ (21-oji; I dalis – 2000–2002 m. mokslo darbai, 1 082 p., 2011), „Panemunėlis“ (22-oji; Panemunėlio 240 m. sukakčiai, 1 684 p., I dalis – 858 p., II dalis – 826 p., 2011), „Gelgaudiškis“ (23-ioji; Gelgaudiškio 500 m. jubiliejui, 1 808 p., I dalis – 900 p., II dalis – 908 p., 2011), „Juodupė. Onuškis“ (24-oji; Onuškio 510 m. sukakčiai bei Juodupės 100 m. jubiliejui, 1 832 p., I dalis – 912 p., II dalis – 920 p., 2012), „Kartena“ (25-oji, Kartenos

1998 m. pasirodžiusi 1-oji „Lietuvos valsčių“ serijos monografija „Žagarė“ kartu yra ir 1-oji knyga Lietuvoje, išleista su Lietuvos tūkstantmečio sukakties ženklu

Pirmąją „Lietuvos valsčių“ serijos monografiją „Žagarė“ Lietuvos Respublikos Prezidentui Valdui Adamkui įteikia viena knygos sudarytojų ir autorių žagarietė mokytoja Romualda Vaitkienė. Žagarės 800 metų jubiliejus. 1998 m. birželio 27 d. Džojos Gundos Barysaitės nuotr.

Pasibaigus „Lietuvos valsčių“ serijos 15 metų sukakties minėjimo ir naujausių 2009-aisiais išleistų monografijų pristatymo renginiui, skirtam, kaip ir pati serija, tais pačiais metais minėtam Lietuvos tūkstantmečiui, „Tautišką giesmę“ kartu su visa sale gieda renginio pranešėjai (iš kairės) „Gelvonų“ monografijos sudarytoja Vida Girininkienė, „Gruzdžių“ sud. Damijonas Šniukas, „Obelių. Kriaunų“ sud. Venantas Mačiekus, „Baisogalos“ sud. dr. Jonas Linkevičius, Lietuvos heraldikos komisijos narys, dailininkas Arvydas Každailis, Baisogalos seniūnas Romas Kalvaitis, „Versmės“ leidyklos vadovas Petras Jonušas, sociologas prof. Romualdas Grigas, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Leidinių komplektavimo skyriaus vedėjas Vytautas Gocentas, Kovo 11-osios Akto signataras Romualdas Ozolas, Lietuvos heraldikos komisijos pirmininkas dr. Edmundas Rimša. 2010 m. vasario 19 d. Klaudijaus Driskiaus nuotr.

750 m. sukakčiai, 1 484 p., 2012), „Sintautai“ (26-oji; 2 912 p., I dalis – 1 448 p., II dalis – 1 464 p., 2013), „Užpaliai“ (27-oji; Užpalių 375 m. sukakčiai, 2 372 p., I dalis – 1 160 p., II dalis – 1 212 p., 2013), „Pašvitinys“ (28-oji; Pašvitinio 375 m. sukakčiai, 1 540 p., 2014), „Daujėnai“ (29-oji; Daujėnų 460 m. sukakčiai, 1 396 p., 2015), „Šeduva“ (30-oji; Šeduvos 460 m. sukakčiai, 1 388 p., 2016), „Kamajai“ (31-oji; Kamajų 475 m. sukakčiai, 1 580 p., 2016), „Kupiškis“ (32-oji; Kupiškio 535-osioms metinėms, 1 256 p., 2016), „Ramygala“ (33-oji; Ramygalos 650 m. jubiliejui, 1 560 p., 2016), „Onuškis“ (34-oji, Onušio 500 m. jubiliejui, 1 572 p., 2017), „Babtai“ (35-oji, Babtų 625-osioms metinėms, 1 572 p., 2017), „Vaiguva“ (36-oji, Vaiguvos 625-osioms metinėms, 1 484 p., 2018).

Prasminga Lietuvos pirmojo rašytinio paminėjimo istorijos šaltiniuose tūkstantmetį, Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį, kitas svarbiausias šalies istori-

jos sukaktis sieti su kiek kuklesniais jos miestų ir miestelių jubiliejais ir šias tradiciškai irgi su jų pirmuoju rašytiniu paminėjimu siejamas sukaktis įprasminti taip pat rašytiniu žodžiu – knyga.

Lietuvoje būta daugiau kaip 400 valsčių, kurių vietoje įkurtų dabartinių seniūnijų yra apie tris šimtus. Vildamiesi, kad užteks jėgų nors apie dalį jų išleisti knygas, nuoširdžiai dėkojame savo kraštų serijos monografijas jau išleidusiems gimtinės puoselėtojams ir maloniai kviečiame kultūros ir kitas įstaigas, rajonų savivaldybes, seniūnijas, aktyvius kraštiečius, kraštotyrininkus, valstybininkus, kultūrininkus, rėmėjus, visus rašančiuosius susikaupti ties dar neįveiktais darbais ir neatidėliojant telktis į Lietuvos istorijos ir tradicinės kultūros šimtatamės „Lietuvos valsčių“ serijos kūrėjų – autorių, rengėjų, leidėjų ir rėmėjų – būrį. Laukia ne vieną dešimtmetį truksiantis didelis prasmingas darbas.

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
ISSN LIETUVOS AGENTŪRA

Tarptautinio standartinio serialinio leidinio numerio (ISSN) suteikimo

PAŽYMĖJIMAS

2008 m. 11 mėn. 05 d. Nr. IS-218-(1.109-19)

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo (Žin., 1996, Nr. 71-1706; 2000, Nr. 75-2272, Nr. 102-3215, Nr. 113-3619; 2001, Nr. 93-3255; 2002, Nr. 68-2759, 2771; 2003, Nr. 38-1732, Nr. 117-5319; 2004, Nr. 73-2515, Nr. 120-4436; 2006, Nr. 86-3254) 36 straipsnio 1 dalimi:

Leidiniui LIETUVOS LOKALINIAI TYRIMAI
(antrašte)
(ONLINE)

suteikiamas Tarptautinis standartinis serialinio leidinio numeris

ISSN 2029-0799

Leidėjas Viešojoji įstaiga „Versmės“ leidykla

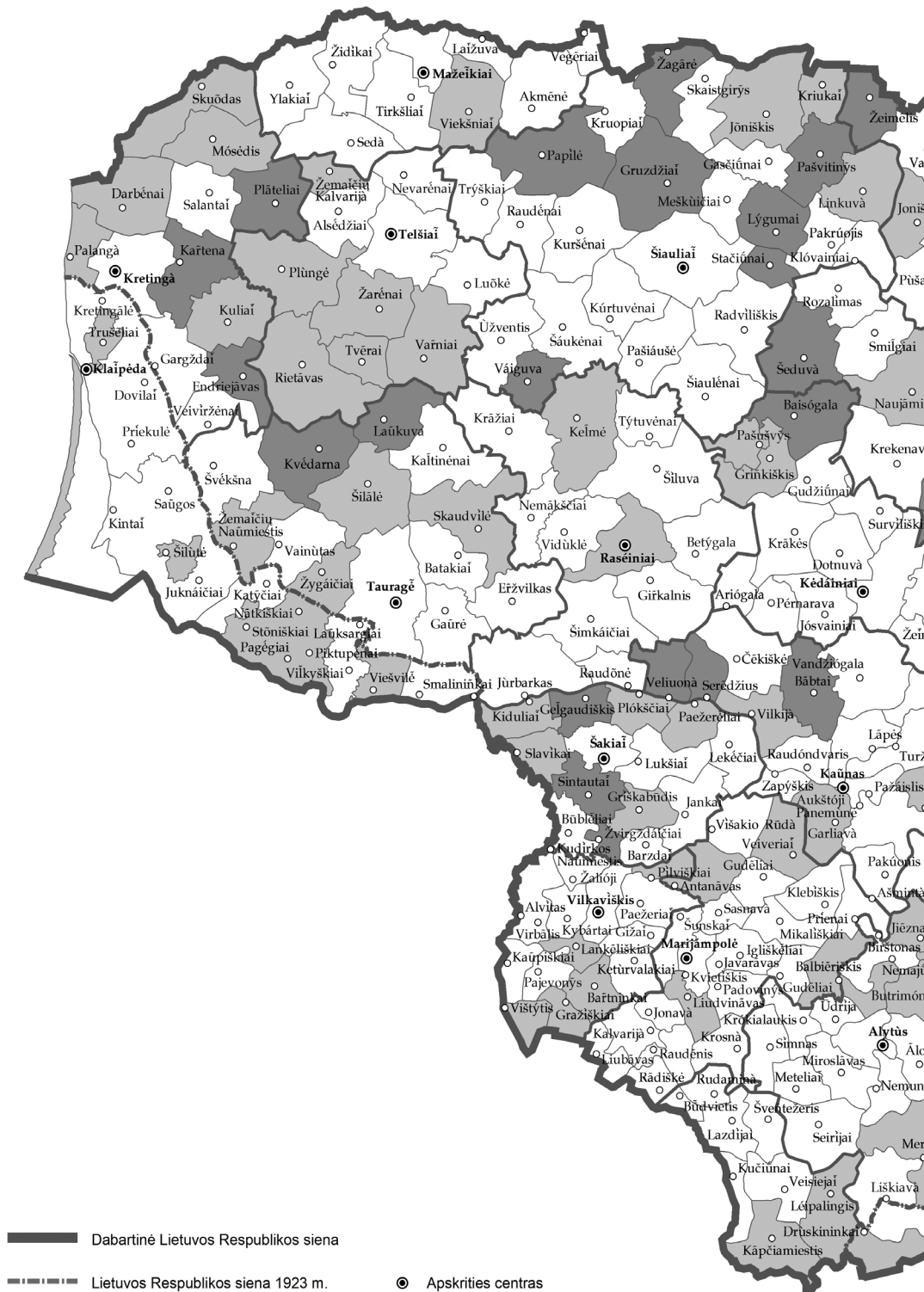

A.V.
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinio direktoriaus pavaduotojės, pavaduojantis generalinį direktorių
Algirdas Plioplys

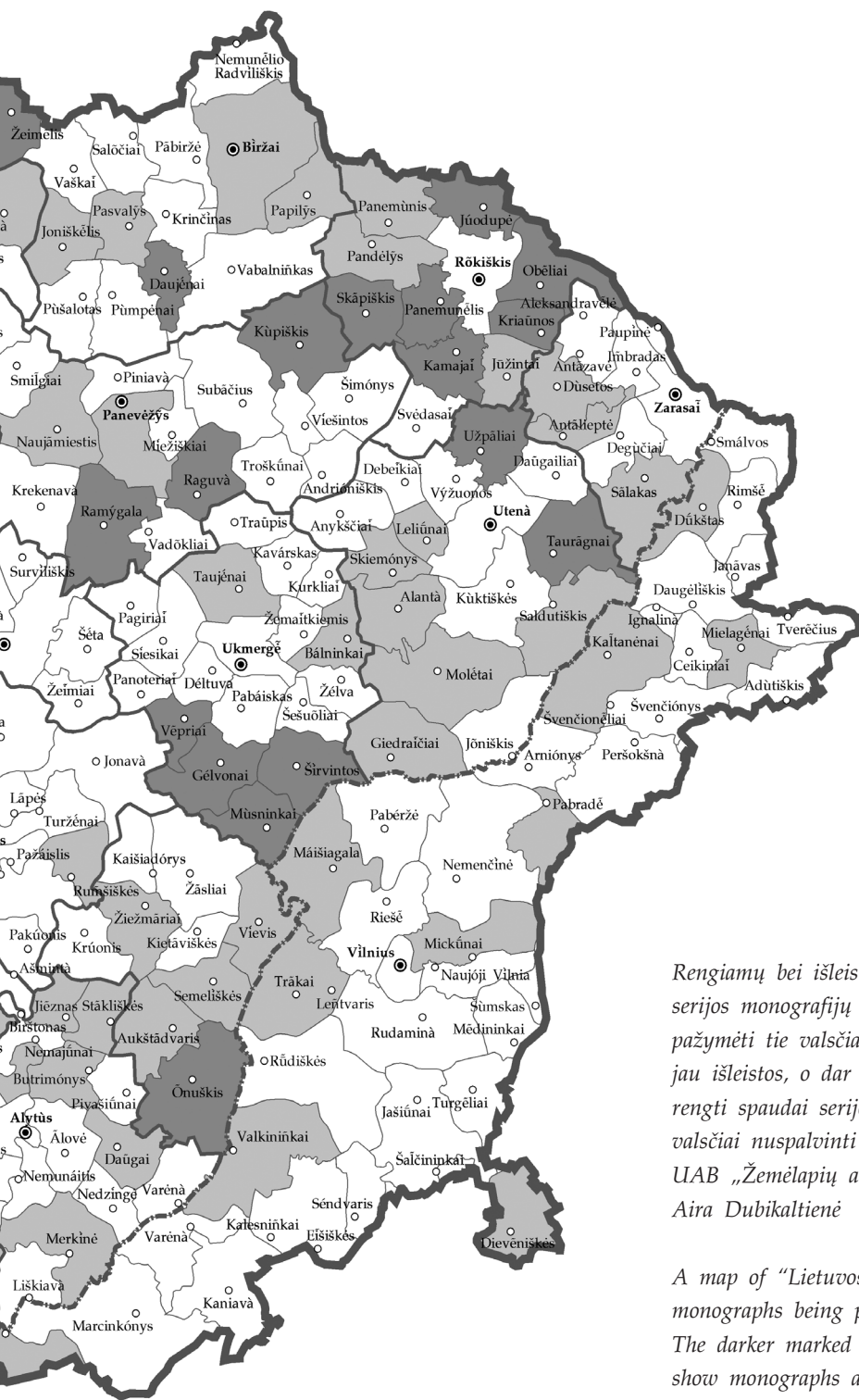

ISSN Lietuvos agentūros vedėja
Danutė Petrauskienė

„Lietuvos valsčių“ serijai parašyti moksliniai straipsniai, įvertinti Lietuvos lokalinių tyrimų mokslo darbų komisijos, pirmiausia paskelbiami interneto svetainėje www.llt.lt, periodiniame elektroniniame serijiniame leidinyje „Lietuvos lokaliniai tyrimai“, ISSN 2029–0799

- Dabartinė Lietuvos Respublikos siena
- Lietuvos Respublikos siena 1923 m.
- Apskritis riba
- Valsčiaus riba
- Apskritis centras
- Valsčiaus centras

Rengiamų bei išleistų „Lietuvos valsčių“ serijos monografijų žemėlapis. Tamsiau pažymėti tie valsčiai, kurių monografijos jau išleistos, o dar nebaigtų rašyti ir rengti spaudai serijos monografijų valsčiai nuspalvinti šviesiau. Sudarė UAB „Žemėlapių artelė“ kartografe Aira Dubikaltienė

A map of “Lietuvos Valsčiai” series monographs being prepared and issued. The darker marked Valsčiai (rural districts) show monographs already published; while the lighter marked districts indicate the monographs being in preparation and those to be composed